

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректора із стратегічного розвитку,
наукової роботи та зовнішніх зв'язків
Хмельницького університету
управління та права
імені Леоніда Юзькова,
докторка юридичних наук, професорка

Алла ІВАНОВСЬКА

«27» червня 2024 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертаційного дослідження
РУВІНА СЕРГІЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧА
на тему: «Правовий захист суспільної моралі
в межах діяльності правоохоронних органів України»,
поданого на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право
галузі знань 08 Право, затвердженої вченою радою
Хмельницького університету управління та прав імені Леоніда Юзькова
від «27» червня 2022 року (протокол № 15)

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару теорії та історії держави і права
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
від «19» червня 2024 року (протокол № 11)

ПРИСУТНІ:

Присутні: Місінкевич Л.Л., завідувач кафедри теорії та історії держави і права, д.і.н. проф.; Вовк В.М., професор кафедри, д.ю.н., проф.; Савенко В.В., професор кафедри, д.ю.н., проф.; Стеньгач Н.О., професор кафедри, к.і.н., доц.; Хіміч В.О., старший викладач кафедри; Данілова А.В., старша викладачка кафедри; Налуцишин Р.В., асистент кафедри.

Запрошені на засідання: Омельчук О.М., д.ю.н., проф.; Налуцишин В.В., д.ю.н., проф., Рувін С.О., аспірант.

З присутніх – 4 доктори юридичних наук, 1 доктор історичних наук, 1 кандидат історичних наук, з них 4 доктори наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова РУВІНА Сергія Олександровича на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України», виконаного в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова та поданого на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, щодо рекомендації до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

завідувача кафедри теорії та історії держави і права, д.іст.н., професора, доцента конституційного, адміністративного та фінансового права Місінкевича Л. Л., який повідомив присутніх про те, що Рувін Сергій Олександрович 1997 року народження.

Освіта – вища. У 2020 р. закінчив Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Правознавство», кваліфікація – магістр права. З квітня 2022 року є аспірантом кафедри теорії та історії держави і права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. З червня 2023 р. був призначений на посаду старшого оперуповноваженого в ОВС Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Києві.

З квітня 2022 року – аспірант кафедри теорії та історії держави і права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Тема дисертаційного дослідження Рувіна Сергія Олександровича «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» була затверджена вченою радою Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова 27 червня 2022 року (протокол № 15).

Науковий керівник – ректор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор юридичних наук, професор Омельчук Олег Миколайович.

Дисертацію виконано відповідно до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24.03.2021 № 119/2021, Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 07.09.2021 № 487/2021, Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 05.08.2020 № 695, а також Плану заходів на 2021-2023 роки з її реалізації, затвердженого розпорядженням КМУ від 12.05.2021 № 497-р, Концепції оптимізації системи

центральных органів виконавчої влади, затвердженої розпорядженням КМУ від 27.12.2017 № 1013-р, Стратегії реформування державного управління України на 2022-2025 роки, а також Плану заходів з її реалізації, затверджених розпорядженням КМУ від 21.07.2021 № 831-р, Пріоритетних напрямків фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 № 12-21, на виконання програми досліджень Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0108U008927).

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта Рувіна С. О., який зазначив, що актуальність теми дослідження обумовлена тим, що суспільну мораль, як філософсько-правовий феномен, суспільний інститут та охоронюване законом благо, не слід плутати із поняттям моралі та моральності. Звісно, суспільна мораль не відособлена від понять моральності (як властивості особи, чи суспільства), та моралі – як набору ціннісних характеристик. Проте, в моралі, коли ми її розглядаємо як концепцію чи доктрину, або ж, коли ми розуміємо її як ціннісне веретено певного індивіда, неодмінно концентрується два першопочатки: біологічний (індивідуальний) та соціальний (колективний). Властиво друга із категорій є категорією, що найбільш наближена до поняття суспільної моралі. Остання стає нею після своєї «опозитивації», коли певним чином «відфільтрувавшись» правниками та соціологами, ставши опрацьованою правозахисними та іншими неурядовими організаціями, виводиться специфічна формула суспільної моралі – охоронюваного законом блага і своєї формули того, що в суспільстві є моральним, а що аморальним, а головне – окреслюється відповідь на питання про те, як забезпечити захист морального та протидію аморальному.

Суспільна мораль, якщо її розглядати як об'єкт взаємовпливів різних державних інституцій неминує розглядається як цілісна система із сукупністю пов'язаних елементів. Чинячи вплив на один із елементів конкретних суб'єктів ми можемо сподіватися настання певних результативних наслідків зі сторони іншого, або ж наслідок впливу одного із суб'єктів певним чином позначиться на іншому суб'єкті, що чинить вплив, чи планує його чинити стосовно цього суспільної моралі. Відтак, чинячи вплив на суспільну мораль, розглядаючи її як цілісну монолітну систему ми неминує отримуємо зворотній вплив – дію на суб'єкт впливу стану суспільної моралі у її динамічному вимірі. Таким чином ми підійдемо до питання, що частково припадає на один із розділів нашого дослідження: про мотивацію правоохоронця захищати суспільну мораль, але з точки зору не лише наявності чітко окресленого нормативного підґрунтя, але і з особистісних факторів, таких як професійна самосвідомість та ідеологічна

обґрунтованість, готовність захищати суспільну мораль, що базується на системі природного права, його духу, цінностях та ідеалах.

Мета дисертаційної роботи полягає у дослідженні філософсько-правових засад правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

У дисертації зауважено, що розгляд концепції та правових основ захисту суспільної моралі неможливо детально здійснити не вживаючи спроби провести демаркаційну лінію між поняттям «правова охорона» та «правовий захист». Визначення, що суттєво різняться для правового розуміння юриста пересічної людині можуть видатися синонімами. Але це не так, і підтвердженням цього факту слугує чинне законодавство України: від вищого закону держави до галузей публічного та приватного права. Відтак, існує два основних підходи визначення явищ правової охорони та захисту. Перший із них наділяє категорію «захист» більш широким сенсом, відносячи туди і категорію «охорона». Проте ми не згодні із таким тлумаченням, адже коли говоримо про «захист» мова йде відновлення справедливого стану речей, що мав місце до вчинення щодо об'єкта правової охорони будь-яких протиправних діянь. Об'єктом правового захисту система суспільної моралі стає у порядку регресу, тобто коли мова йде про вчинення конкретних посягань, а не просто наявності факту потенційної загрози, тоді як об'єктом правової охорони вона є перманентно, визначаючись як благо у нормативно-правових актах.

Критика методології вітчизняної системи правової охорони суспільної моралі торкається широкого кола питань, починаючи із нормативної сторони питання. Проблеми неповної урегульованості еротичного та агресивного контенту вкрай негативно позначається на психіці підлітків та молоді, тим більше в умовах війни, потребує вдосконалення, в тому числі із урахуванням позитивного досвіду правових систем ближнього зарубіжжя як нормативного, так і інституційного характеру. Наприклад в Латвії, що була однією із перших країн пострадянського простору, де активно поширений спротив колоніальному впливу росії, властиво було створити спеціальну Комісію з етики журналістів і видавців, що створена відповідно до ЗУ «Про суспільну інформацію», переважна кількість членів якої це представники ЗМІ, що є такими зараз, проте це не заважає їхній незаангажованості. Перш за все до компетенції такої комісії належало розмежувати між собою зміст та ознаки понять еротики та порнографії. Особливо «тонкому» аналізу в такому контексті піддавались мистецькі та арт-об'єкти, до категорії яких можна віднести і кіно- і літературний контент. Закон Латвії про «Захист неповнолітніх від негативного впливу публічної інформації» є широким за змістом, а відтак охоплює більшу сферу проблематики, тобто не лише проблему надмірної еротизації, а й поширення жорстокості в тому числі серед молоді. До числа питань, що посягає на нормальний фізичний, духовний та інтелектуальний розвиток молодих людей відносить: а) зображення вбивства живих організмів: як людей, так і тварин; б) демонстрація завдання ушкоджень каліцтва живому

організму; в) насолода від знущань, катувань; г) демонстрація тіл померлих, вбитих людей; д) вандалізм; е) інформація, що викликає страх та паніку; є) відтворення самозаподіяння шкоди чи смерті; ж) висвітлення наркозалежності, виготовлення наркотиків, наркаторгівлі у позитивному контексті, пропаганда наркоманії; з) пропаганда, схвалення, реклама злочинної чи суспільно маргінальної поведінки у суспільстві; и) пропаганда, схвалення, реклама, розпалювання дискримінації та ворожнечі за ознакою раси, національності, релігії, віку, гендеру, тощо; і) демонстрація статевих органів, статевого збудження, статевого акту; й) декламування нецензурної лайки, проклять, вульгарних слів, жестів.

Підкреслено, що цей нормативно-правовий акт є одним із найбільш ґрунтовним на теренах Східної Європи, а доктринальний підхід, на основі якого була вжита спроба зазначена законотворчості базується на максимальному охопленні всіх сфер суспільного життя, позитивні положення якого втім слід застосовувати максимально технічно грамотно, в тому числі беручи до уваги особливості правового менталітету, соціально-правові реалії в Україні, специфіку об'єктів, що віднесені до правової охорони.

Також у межах проведеного дисертаційного дослідження з'ясовано, що соціальна взаємодія, соціальний обмін, або інтеграція, що володіє ознаками предметності, ситуативності, експліцитності та рефлексивності та охоплює обмін як абстрактними ідеями, ідеалами, засадничими принципами, так і конкретними вольовими актами – є спільною діяльністю соціуму та правоохоронних органів, що стосується їх організованої праці та виражається як в комунікації, або обміні ідеями, так і в організованих спільних діях, зокрема таких, що акцептують, чи порушують норми суспільної моралі, схвалюють, критикують правоохоронну діяльність, допомагають, чи чинять їй перешкоди. В цьому контексті, мораль – стає виразом зазначеної вище знакової системи соціальної взаємодії, слугує своєрідним містком, що сполучає суспільство та правоохоронні органи з одного боку; з іншого – інтегрує правоохоронні органи в суспільство, даючи таким чином ще один поштовх успішній соціальній взаємодії.

Правовий захист суспільної моралі є складним та багатоплановим завданням, яке потребує комплексного підходу з боку правоохоронних органів та інших суб'єктів правової системи. Правоохоронні органи відіграють важливу роль у забезпеченні стабільності та порядку в суспільстві, передбачаючи захист його моральних цінностей. Це включає в себе боротьбу з протиправною поведінкою, яка порушує загальновизнані моральні норми, що вказує на необхідність гарантування суспільної моралі загалом. У цьому контексті актуалізується значущість наявності концепції суспільної моралі, адже для ефективного забезпечення правового захисту суспільної моралі, необхідно чітко визначити концепцію суспільної моралі, яка є базовим фундаментом для законодавства та правозахисної діяльності. Відтак, правова система повинна містити відповідні норми, що регулюють питання, пов'язані з моральними аспектами життя

суспільства та які повинні бути відображені в законодавстві й забезпечені механізмами захисту, що, безперечно, вимагає правового регулювання захисту суспільної моралі. Щобільше, забезпечення правового захисту суспільної моралі вимагає високої професійності та етики з боку правоохоронних органів. Це означає виконання своїх обов'язків відповідно до встановлених норм і принципів, а також уникання корупції і зловживань владою. Своєю чергою, ефективний захист суспільної моралі потребує активної співпраці між правоохоронними органами та громадськістю. А, отже, важливим значенням є освіти та інформаційна кампанія у формуванні свідомого ставлення до моральних питань у суспільстві. Врешті речт, при захисті суспільної моралі необхідно забезпечувати повагу до прав людини та уникати будь-яких форм дискримінації чи порушення особистої свободи.

Урешті речт, вивчення правового захисту суспільної моралі в діяльності правоохоронних органів з точки зору гносеологічного підходу є частиною комплексної наукової проблеми, інтерес до якої зумовлений потребами вивчення актуальних соціально-політичних, правових і моральних відносин в українському суспільстві. Доцільно ствердити, що при всій важливості кожного із видів зазначених відносин, у сучасному науковому просторі висвітлені лише окремі їх аспекти, пов'язані із захистом суспільної моралі. Найбільш повно досліджені адміністративно-правовий та конституційно-правовий підходи до захисту суспільної моралі, але навіть у цих вузько спеціалізованих наукових розвідках, йдеться лише про потребу розширення наукового ареалу проблеми правового захисту суспільної моралі. Натомість все ще недостатньо вивченими залишаються її філософсько-етичний, політологічний, соціальний аспекти. Крім того, потребують уваги, як окремі питання державної політики щодо суспільної моралі, так і розробка нормативно-правової бази щодо участі правоохоронних органів у процесах її захисту. Стосовно чинного українського законодавства, то в ньому відсутня чітка позиція не лише щодо цього вузького питання, але й більш широкого – щодо моделі захисту суспільної моралі. Згідно українського законодавства місію захисту суспільної моралі виконують правоохоронні органи, а невизначеність самого цього поняття і ототожнення його з поняттям «правоохоронна діяльність» створюють певні труднощі методологічного характеру. Спираючись на Закон України «Про захист суспільної моралі» в якості ідентифікатора останньої пропонуємо використовувати поняття «якість моралі» для позначення єдності творення спільних цінностей (як соціальних, так і індивідуальних) на основі діалектики загального і одиничного (суспільного і приватного інтересів), загального і особливого (загального та індивідуального блага)

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим в українській науковій літературі комплексним дослідженням, у якому на рівні дисертації доктора філософії концептуалізуються сучасні теоретико-прикладні перспективи філософсько-правових дискурсів щодо правового захисту

суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

За результатами проведеного дослідження сформульовано та обґрунтовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

уперше:

– розкрито зміст поняття основ теорії комплексного концептуального дослідження правового захисту системи суспільної моралі засобовим інструментарієм та заходами системи правоохоронних органів через призму інтегративної методології. На підставі порівняльного методу принагідно здійснена спроба провести паралелі між нею та методологією соціальної взаємодії або соціального обміну, що є властивими при вживанні заходів захисту системи суспільної моралі системою правоохоронних органів у практичній площині;

– проаналізовано основні напрямки визначення суті суспільної моралі у філософсько-правовому вимірі цього феномену, що, за таких обставин, передбачає загальносуспільне визнання певної стійкої системи правил поведінки особи на засадах критичного осмислення суцього та наявності правового обґрунтування особливостей суспільних взаємовідносин;

– розкрито особливості застосування засобів примусу та переконання у процесі активного впливу правоохоронних органів на суб'єктів суспільних відносин з метою захисту суспільної моралі. Відтак, з'ясовано, що важливим фактором розуміння особливостей захисту суспільної моралі правоохоронними органами держави є положення, відповідно до якого упорядковуються суспільні відносини з метою забезпечення правопорядку та безпеки громадян на засадах розбудови правоохоронної системи, суб'єкти якої наділяються повноваженнями застосування легітимного примусу. В загальному, здійснюючи вплив на поведінку особи, примус допускає заперечення її волі. Саме тому актуалізується значення широкого застосування за даних обставин методу переконання, а, тому, констатується надзвичайна значущість саме цього методу у справі утвердження в свідомості особи високих морально-етичних стандартів;

– у межах правового захисту суспільної моралі виокремлено поняття гносеологічної константи як системного поняття, що об'єднує пізнавальний, моральний та емоційно-чуттєвий компоненти, які спільно детермінують пізнавальну діяльність суб'єкта права і знаходять прояв у різних видах професійної (правоохоронної) діяльності, скерованої на правовий захист суспільної моралі;

– запропоновано трактувати триєдину мету постнекласичної раціональності у правовому захисті суспільної моралі в межах трансформації українського суспільства через поєднання раціонально-логічних підходів з інтелектуальними та особистісними якостями дослідника та на основі визнання динамічно змінюваної дійсності;

– сформульовано визначення поняття дворівневості системи моральної саморегуляції, зокрема виокремлено підхід, що базується на компіляції двох

взаємопов'язаних та взаємообумовлених детермінант: аксіологічної внутрішньої, яка становить собою ціннісних каркас засад суспільної моралі, що базується на історичних формах права, та нормативної зовнішньої, що її суть базується на чинному міжнародному та вітчизняному законодавствах;

удосконалено:

– методологічний інструментарій дослідження системи суспільної моралі та системи правоохоронних органів, зокрема запропоновано власні авторські визначення кожному із елементів методологічного арсеналу – світоглядному кругозору дослідника, як базовій властиво персоналізованій категорії, що визначає спрямованість наукової розвідки; методологічній парадигмі – як фіксації авторської уваги на тій, чи іншій науковій методологічній школі; методологічних принципах – засадничих ідейних постулатах дослідження; методологічних підходах – сукупності методології тієї чи іншої наукової галузі, що її межі визначаються власним науковим стилем та «почерком» дослідника; власне методу як основному способу наукового пізнання, а також методичному прийомі – найбільш ситуативно доцільному застосуванню двох і більше методів, чи їх елементів;

– уявлення про концепт «система» та «системність» як її ознаку. Йдеться про важливість усвідомлення поняття системності при аналізі макрооб'єктів дослідження взаємодії суспільної моралі та правоохоронних органів. Системний характер даних явищ, що, як правило, характеризує високий та складний рівень розвитку того, чи іншого наукового феномена, в даному випадку дозволяє зробити висновки про розуміння системи як синтезу: структури – горизонтально вертикально розташованої групи однопорядкових елементів, що діють на засадах координації та є пов'язаними між собою, та власне системи (або системи у вузькому сенсі слова) – як вертикально розташованій групі ієрархічно пов'язаних елементів, що діють на засадах субординації та є взаємопов'язаними. Лише враховуючи системний характер суспільної моралі та правоохоронних органів ми можемо говорити про їх наукову цілісність, комплексність, вагу та здатність до інтеграції та взаємовпливів;

– підхід до розуміння суспільної моралі як системи цінностей, що дало можливість визначити ті характеристики суспільної моралі, що сприяють реалізації процесів становлення особистості в рамках конкретно визначеного соціуму, адже в такому випадку на основі формування та розвитку ціннісних орієнтацій удосконалюються параметри суб'єктів соціального, що свідчать про поступальний розвиток суспільства;

– розуміння правового захисту суспільної моралі як комплексної проблеми за рахунок включення до неї гносеологічної складової, що дало можливість трактувати пізнання як духовно-практичну самостійну діяльність;

– розуміння правового захисту суспільної моралі правоохоронними органами на основі визнання соціальної дійсності такою, що динамічно і швидко змінюється та в якій переплітаються багатоманітні явища, випадкові і закономірні зв'язки

тощо, а, також, – потреби й інтереси людей – представників різних соціальних груп;

– методику та методологію дидактичної праці із молодими правоохоронцями, в тому числі з курсантами, в напрямку, що сприятиме зростанню їх професійного самовдосконалення та покращення якості й показників моральної саморегуляції у майбутній професійній діяльності;

дістали подальшого розвитку:

– вчення про теоретико- та філософсько-правове розмежування понять «правова охорона» та «правовий захист», що неодноразово піднімалися у наукових розвідках, проте і станом на сьогодні є доволі дискусійними, а отже потребують подальших розробок та переосмислення із урахуванням динаміки правових реалій, тим більше, коли мова йде про зріз суспільної моралі у контексті взаємозв'язків із правоохоронними органами;

– методологічне обґрунтування пропозиції щодо рецепції окремих норм законодавства країн Балтії, зокрема Латвійської республіки, у сфері захисту суспільної моралі через призму соціальної пропаганди засобами масової інформації, а також заборони певного телевізійного контенту на підставі аналізу проведених соціологічних досліджень;

– дослідження інституційного напрямку визначення суспільної моралі, що дало можливість, у цьому випадку, виявити механізми взаємодії та зв'язків суб'єктів суспільних відносин, оцінки їх поведінки при дотриманні формальних та неформальних норм, а також визначення оцінки ефективності соціальних структур (інститутів). Об'єктивна сторона суспільної моралі виявляє себе у характері організації суспільної практики та функціонування інститутів, котрі забезпечують її функціонування. Це спричиняє формування суспільної моралі як відображення колективної (суспільної) моральності, аналіз чого можна звести до певних положень. Важливим фактором суспільної стабільності є впорядкованість соціального середовища, що проявляється у правосумісності суспільних відносин, що забезпечується як відповідними органами державної влади, так і різноманітними громадськими інститутами;

– філософсько-правове обґрунтування методики застосування засобів переконання у захисті суспільної моралі правоохоронними органами, що дало можливість встановити що такі взаємовідносини між суб'єктами правоохоронної діяльності сприяють успішному засвоєнню стороною, що знаходиться під впливом правоохоронних дій, тих важливих параметрів суспільної моралі як сукупності значимих правил поведінки особи у суспільстві;

– розуміння соціальної підтримки правоохоронних органів громадянським суспільством через аналіз консолідуючої ролі довіри у суспільних відносинах;

– поняття «правовий захист суспільної моралі», а, також, такі поняття як гідність, патріотизм, обов'язок і відповідальність;

– концепції про чинні загрози системі суспільної моралі, що виокремлюються із доктринального та праксеологічного аналізу теорії та практики правового захисту суспільної моралі й мети правової охорони та захисту суспільної моралі.

По закінченню доповіді присутніми було поставлено до аспіранта Рувіна С. О. такі запитання:

Завідувача кафедри, доктор історичних наук, професора, Місінкевича Л.Л.: Від яких факторів (зовнішніх чи внутрішніх) залежать основні функції, форми і методи захисту суспільної моралі від проявів у суспільстві людських вад (асоціальних явищ)?

Відповідь: Захист суспільної моралі виступає в ролі комплексного інституту, який вміщує багаточисленні соціальні, правові, економічні, організаційні, наукові, культурні, ідеологічні, профілактичні та інші заходи, котрі зобов'язується проводити держава в інтересах своїх громадян. Правовий захист суспільної моралі визначається передусім чинним законодавством, правозастосовною практикою на основі досягнень правової науки і здійснюється в інтересах населення. Основні функції, форми і методи захисту суспільної моралі від проявів у суспільстві людських вад (асоціальних явищ) залежать не лише від їхніх видів і прояву масовості, але й від стану суспільства, панівних у ньому політичних, морально-етичних, правових поглядів, рівня культури й соціально-економічного розвитку. Протидію проявам порушень суспільної моралі здійснюють різні органи влади, громадські й релігійні об'єднання, а також засоби масової інформації. Захист суспільної моралі треба розуміти як застосування заходів правової відповідальності за правопорушення в тій чи іншій сфері, що охоплює весь спектр суспільних відносин. Маємо зауважити, що захист суспільної моралі як філософсько-правового феномену, що у своїй сутності поєднує морально-етичні і правові характеристики, повинен розглядатись відповідно до пріоритетності юридичних постулатів, враховуючи те, що такий спосіб відстоювання моральних принципів, закріплених на загальновизнаній у суспільстві основі, є дієвим і сприяє розвитку людини та суспільства..

Професора кафедри теорії та історії держави і права, професор, доктора юридичних наук, професора Вовк В. М.: Скажіть будь ласка, питання правового захисту суспільної моралі в його адміністративно-правовому вимірі існує?

Відповідь: Так звичайно, адже питання правового захисту суспільної моралі в його адміністративно-правовому вимірі пов'язуються з процесами функціонування держави як правового інституту, що актуалізує вивчення питань державного контролю суспільних процесів, зокрема тих, що складаються в рамках морально-етичних відносин між суб'єктами соціального. Сутнісні характеристики

адміністративно-правового захисту суспільної моралі органічно вміщують як сукупність адміністративно-правових заходів, зокрема примусового характеру, що застосовуються органами публічної влади стосовно осіб, котрі ведуть асоціальний спосіб життя і спрямовуються на нейтралізацію й подолання загрози у цій сфері, так і правову діяльність у рамках функціонування суспільної моралі.

Доцента кафедри теорії та історії держави і права, кандидата історичних наук, доцента Стеньгач Н. О.: Обґрунтуйте більш детально проблему кримінально-правової охорони правового захисту суспільної моралі.

Відповідь: Важливим напрямом правового захисту суспільної моралі є її кримінально-правова охорона, яка, на нашу думку, залежить від того, наскільки цей різновид моралі може розглядатись як об'єкт злочину. Якщо суспільна мораль набуває такого статусу, то за умов подолання злочинів, що зазіхають на моральні устої суспільства, фактично реалізується і захист суспільної моралі. У разі виникнення конфліктів і протиріч між нормами кримінального права й суспільною мораллю необхідно невідкладно їх вирішувати, а це є важливим елементом процесу удосконалення кримінального законодавства. У такому разі положення закону мають бути сформульовані точно й однозначно, інакше відкривається шлях до свавілля. Важливо зазначити, що в рамках таких процесів виробляється специфічна термінологічна визначеність, яка характерна суто для кримінально-правового підходу до оцінки явищ, пов'язаних із поняттям моралі. Йдеться передусім про вживання у нормативно-правових документах, що стосуються кримінального контенту суспільних відносин, синонімічних понять, якими послуговується кримінальне право під час аналізу морально-етичних проблем. Зауважимо, що як синонім поняття моралі, зокрема суспільної, у цьому випадку використовується поняття моральності. Моральність у кримінальному праві має всезагальний характер.

Після відповідей на запитання висновок керівника озвучив **науковий керівник аспіранта, ректор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, доктор юридичних наук, професор О.М. Омельчук.** Зокрема, вказано, що Рувіном Сергієм Олександровичем повністю виконано індивідуальний план навчальної роботи, що відповідає навчальному плану Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право аспірантури, складеного згідно Національної рамки кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261.

Дисертацію виконано відповідно до планів науково-дослідної роботи кафедри теорії та історії держави і права «Тенденції розвитку держави і права в

сучасному світі» (номер державної реєстрації 0124U001009), що є складовою наукової теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» на 2017–2026 роки (державний реєстраційний номер 0117U000103).

Проведене дослідження відповідає вимогам актуальності, оригінальності підходу дослідження, а отримані результати характеризуються ознаками наукової новизни. Попри наявність низки наукових кваліфікаційних робіт, все ще відсутній комплексний аналіз виокремленої у темі дисертаційної роботи наукової проблеми. Глобалізаційні та трансформаційні процеси в українському суспільстві та в міжнародній спільноті вирізняють саме філософсько-правовий дискурс що стосується правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

Враховуючи комплексність та системність дослідження, при розкритті обраної теми, дисертант у межах твердження щодо міждисциплінарності та багатокомпонентності суспільної моралі обґрунтував широкою методологічною розгалуженістю як вертикально, так і горизонтально. Адже, система правоохоронних органів перш за все є сукупністю вертикальних (структура) та горизонтальних (власне система, або ж по-іншому – система у вузькому сенсі слова) ланок взаємодії. Це їх суттєво об'єднує із мораллю, що теж – є, по-перше, злагодженою системою, а, по-друге, – суспільним творінням.

Дисертаційне дослідження характеризується вдалою структурою, що дозволило зупинитись не лише на вивченні проблеми в цілому, але й на окремих її аспектах та виявити взаємозв'язки між ними. Питання аналізуються послідовно, показана їх взаємообумовленість.

Про обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження «*Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України*», зокрема, свідчить опрацювання значного масиву наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, що супроводжувалось їх критичним аналізом і аргументацією власних позицій.

При цьому аспірант оперує як роботами науковців радянського періоду, так і найновішими вітчизняними та зарубіжними публікаціями, що присвячені дослідженню окремих аспектів цієї проблематики. Окрім того у ході дисертаційного дослідження були використані й *логічні методи* (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія) для визначення ознак, критеріїв класифікацій, тенденцій інноваційного розвитку досліджуваних правових інститутів; соціологічні методи та ін.

Дисертант критично оцінює положення окремих наукових робіт, а також, дотримуючись етики наукових дискусій, вступає у полеміку щодо думок, які видаються з тих чи інших причин неприйнятними. Наукові результати дисертаційної роботи отримані особисто. Для аргументації окремих положень та

як підгрунтя наукової дискусії використано положення праць інших науковців, на які зроблено відповідні посилання.

Характеризуючи аспіранта особисто слід відзначити, що Сергій Олександрович у процесі підготовки дисертації проявив себе інтелектуальним та сумлінним науковцем, який спроможний з використанням різноманітного методологічного інструментарію виконувати складні дослідження на високому науковому рівні. Принципові зауваження наукового керівника ним було враховано та знайшли вирішення при доопрацюванні дисертації.

У висновку науковий керівник зазначив, що представлена до розгляду дисертаційна робота Рувіна Сергія Олександровича є завершеною та самостійною роботою, яка претендує на високу оцінку і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано рецензентам дисертаційної роботи.

Рецензент – доктор юридичних наук, професор Савенко Віктор Васильович відзначив високий науковий рівень дисертаційного дослідження Рувіна Сергія Олександровича.

Обрана дисертантом тема для дослідження є актуальною враховуючи те, що за останні роки Україна проводить реформи у сфері права та правоохоронних органів. Це включає оновлення нормативної бази, що стосується захисту суспільної моралі. Порушення суспільної моралі, такі як поширення порнографії, торгівля людьми, розповсюдження наркотичних засобів, залишаються значною проблемою для українського суспільства. Правоохоронні органи відіграють ключову роль у протидії цим явищам. Сучасні технології та доступ до інтернету сприяють розповсюдженню матеріалів, що можуть порушувати норми суспільної моралі. Це створює нові виклики для правоохоронних органів у забезпеченні правового захисту. Зрештою, Україна, як частина міжнародного співтовариства, має дотримуватися міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини і суспільної моралі, що вимагає від правоохоронних органів відповідних дій та адаптації законодавства. Населення очікує від правоохоронних органів ефективної роботи у забезпеченні суспільної безпеки, включаючи захист моральних норм. Це підвищує значення досліджень і вдосконалення механізмів правового захисту суспільної моралі. Захист суспільної моралі також включає просвітницькі заходи та виховну роботу серед населення, особливо молоді. Правоохоронні органи можуть грати важливу роль у цих процесах, співпрацюючи з освітніми закладами та громадськими організаціями. Відтак, дослідження в цій сфері допомагають виявити ефективні підходи та інструменти для забезпечення правового захисту суспільної моралі, а також підвищити ефективність роботи правоохоронних органів у цьому напрямку.

Мета дисертаційного дослідження полягає у дослідженні філософсько-правових засад правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим в українській науковій літературі комплексним дослідженням, у якому на рівні дисертації доктора філософії концептуалізовано сучасні теоретико-прикладні перспективи філософсько-правових дискурсів щодо правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

Вбачається позитивним практичне значення низки одержаних результатів. Викладені в дисертації положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у: *науково-дослідній сфері* – для подальшого подолання проблемних вимірів філософсько-правового дискурсу правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України; *сфері правотворчості* – для вдосконалення чинного законодавства України, зокрема що регламентує застосування і реалізацію правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України; *освітньому процесі* – під час організації освітньої діяльності й викладання навчальних дисциплін правового циклу, а також для підготовки методичних розробок, навчальних посібників, підручників з дисциплін «Філософія права», «Теорія та історія держави і права», «Соціологія права», «Політологія», «Адміністративне право», «Юридична логіка», «Професійна етика юриста».

Водночас поряд з позитивною оцінкою дисертації Рувіна Сергія Олександровича проведене дослідження, як і будь-яке нове творче дослідження, містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення дисертантом під час прилюдного захисту та є можливими для врахування при здійсненні подальших наукових досліджень з обраної тематики. Так, можемо зазначити, що в межах розгляду міждисциплінарної компоненти філософсько-правового підходу до правового визначення суспільної моралі, що є важливою для розуміння складності та багатогранності цього питання, доцільно все ж таки виокремити основні аспекти, які варто було врахувати при аналізі цієї теми, зокрема такі: філософія моралі розглядає основні принципи та цінності, які формують етичні норми суспільства. Вона допомагає зрозуміти, чому певні дії вважаються морально прийнятними або неприйнятними. Це включає аналіз різних етичних теорій, таких як утилітаризм, деонтологія, етика чеснот тощо; право визначає нормативні рамки, в межах яких діють громадяни та організації. Правова система покликана закріплювати та захищати моральні норми суспільства,

одночасно забезпечуючи баланс між індивідуальними правами та колективними інтересами. Важливо враховувати, як законодавство відображає та інтерпретує моральні принципи; соціологія моралі досліджує, як моральні норми формуються та змінюються в суспільстві. Вона також аналізує вплив різних соціальних груп, культурних традицій та інститутів на моральні уявлення. Це допомагає зрозуміти, як соціальні зміни впливають на правове регулювання моралі. Врешті, психологія моралі вивчає індивідуальні процеси морального мислення та ухвалення рішень. Це включає дослідження морального розвитку, емпатії, моральних дилем та інших аспектів людської поведінки, що впливають на правове регулювання тощо.

Разом з тим, наведені зауваження загалом не впливають на позитивну оцінку роботи. Дисертація є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автора та апробовані під час участі у конференціях та у ході освітнього процесу.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом національного законодавства деяких країн ЄС та України.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

На підставі викладеного констатуємо, що дисертація Рувіна Сергія Олександровича «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

Рецензент – доктор юридичних наук, професор Налуцишин Віктор Володимирович відзначив достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Рувіна Сергія Олександровича, виконаного на актуальну тему, істотне теоретичне і прикладне наукове обґрунтування висновків і пропозицій. Щодо механізмів захисту суспільної моралі, це питання в науковому просторі досі є відкритим. На наш погляд, механізми захисту суспільної моралі не можуть формуватися поза державною політикою хоча б тому, що їхні правові основи закріплюються в законодавстві країни, а також у моральних нормах, що діють в суспільстві, у пріоритетах громадянського суспільства тощо. Але наскільки існування таких механізмів є потрібним, відповідає державним і суспільним інтересам у період динамічних змін, розвитку, демократизації українського суспільства? Характеризуючи поняття сучасної української цивілізаційної ідентичності, дослідники звертають увагу на її моральну складову, зокрема застерігають щодо можливого конфлікту між так званими вічними цінностями, укоріненими у свідомості українців, із цінностями «постсучасності», серед яких специфічне місце

посідає мораль нового «формату», яка тепер постає як гнучка система переконань і вибору самих моральних цінностей. В умовах воєнного стану, запровадженого під час війни з російським агресором, найяскравішим прикладом посилення ролі громадянського суспільства є діяльність волонтерських, гуманітарних штабів, громадських організацій, а також окремих громадян, які скеровують свою діяльність на підтримку Збройних Сил України, допомогу вимушено переселеним особам або тим, хто залишився на тимчасово окупованих територіях. Зауважимо, що значну участь у відновленні традиційних цінностей української спільноти, таких як гідність, патріотизм, героїзм і відданість, беруть правоохоронні органи. Захист цих та інших морально-духовних цінностей української спільноти набуває особливого значення в умовах спротиву російській агресії і потребує відповідної програми дій з боку держави для унеможливлення поширення російської пропаганди, інформаційних атак з боку агресора, різноманітних гібридних загроз, тих, що зумовлені агресивною війною РФ проти України, а також гібридним світовим порядком. Саме на вирішення цього завдання і спрямоване рецензоване дисертаційне дослідження, що свідчить про його актуальність та практичну значимість.

Дисертація є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною правового аналізу, виваженістю й коректністю наукової полеміки, вмільм підбором матеріалу. У результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети й виконав поставлені завдання. Сформульовані висновки та пропозиції є досить аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Дисертація підготовлена на високому професійному рівні. Її структурна побудова є логічною та доцільною, що свідчить про виважений підхід до розкриття теми. Цінність роботи полягає у дослідженні філософсько-правових засад правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України. При цьому відзначимо вдалу структуру дисертаційної роботи. Дисертант беручи за основу важливі результати наявних в українському й міжнародному дискурсах наукових розробок, визнає їхні досягнення в кожному з процитованих і вивчених результатів. Водночас наголошує, що досі немає комплексного аналізу виокремленої в темі дисертаційної роботи наукової проблеми. Глобалізаційні і трансформаційні процеси в українському суспільстві та в міжнародній спільноті вирізняють саме філософсько-правовий дискурс, що стосується правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України. Ці, зазначені вище, та інші причини слугували підставами вибору теми дисертаційного дослідження.

Високо оцінюючи представлене дисертаційне дослідження, варто вказати на окремі спірні моменти. Для прикладу, необхідно звернути увагу на нечіткість визначення поняття «юридичного мислення» в контексті соціально-культурного і дискурсивного вимірів. Потрібно чітко окреслити, що саме мається на увазі під

цим терміном, та які його основні характеристики. В цьому аспекті, також важливо показати, як юридичне мислення безпосередньо впливає на правовий захист суспільної моралі. Наприклад, яким чином юридичні фахівці формують і застосовують правові норми з урахуванням соціально-культурних контекстів. Можливо, підкреслюю, можливо – недостатню увагу приділено специфічним соціально-культурним особливостям, які впливають на правовий захист моралі в конкретному суспільстві. Варто підкреслити, як саме соціально-культурні фактори інтегруються у юридичне мислення. Врешті, важливо пояснити, як дискурсивний аналіз застосовується для розуміння правового захисту суспільної моралі. Які дискурси (публічні, політичні, професійні) найбільше впливають на формування правових норм у цій сфері?

Разом із тим, наведені зауваження не знижують високого рівня представленої роботи. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Рувіна Сергія Олександровича «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Докторка юридичних наук, професорка Вовк Вікторія Миколаївна, яка відзначила, що ознайомлення зі змістом наукового дослідження засвідчує, що автором для наукового пошуку обрано доволі актуальну тему. Адже і майбутній працівник правоохоронних органів, і її чинний представник, повинен усвідомлювати своє призначення і місію в українському соціумі, а тому досконало володіти знанням про свої функціональні обов'язки й особливості обраного фаху, здобувати досвід і постійно вдосконалюватись, підвищувати професійну майстерність. Важливою ознакою діяльності працівника правоохоронних органів має бути професіоналізм, до складу якого входить система спеціальних знань, умінь, навичок, цінностей. Як наслідок, в образі правоохоронця громадяни повинні побачити реальний результат пройденої ним професійної соціалізації, готовність і вміння взяти на себе відповідальність за підтримування порядку в соціумі та захист прав людини.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджені теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства й міжнародної практики в цій сфері.

Заслужують уваги сформульовані у результаті проведеного дослідження нові положення, запропоновані особисто дисертанткою, зокрема розкрито особливості застосування засобів примусу й переконання в процесі активного впливу правоохоронних органів на суб'єктів суспільних відносин задля захисту суспільної моралі. Відтак з'ясовано, що важливим чинником розуміння особливостей захисту суспільної моралі правоохоронними органами держави є положення, відповідно до якого упорядковуються суспільні відносини для забезпечення правопорядку й безпеки громадян на засадах розбудови правоохоронної системи, суб'єкти якої наділяються повноваженнями застосування легітимного примусу. Загалом, впливаючи на поведінку особи, примус допускає заперечення її волі. Саме тому актуалізується значення широкого застосування за таких обставин методу переконання, а тому констатується надзвичайна значущість саме цього методу у справі утвердження у свідомості особи високих морально-етичних стандартів та інші актуальні положення новизни.

Перелік наукових праць здобувача й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на науково-практичних конференціях.

Враховуючи вищевикладене, дисертація Рувіна Сергія Олександровича «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Кандидатка історичних наук, доцентка Стеньгач Надія Олександрівна у своєму виступі підтримала попередніх доповідачів, акцентувавши увагу на глибокому змісті авторських визначень і висновків. Відзначила, що дисертаційне дослідження є теоретично і практично значущим. Підкреслила, що у процесі доповіді головних положень дисертаційного дослідження, а також під час відповідей на запитання Рувін Сергій продемонстрував знання нормативних та доктринальних джерел, на підставі яких була підготовлена дисертаційна робота, вміння їх узагальнювати, аналізувати, формулювати власні висновки.

Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані чітко та послідовно. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені відповідно до встановлених вимог.

Дисертація загалом справила позитивне враження, актуальність повністю підкреслена здобувачем, робота вирізняється якісною науковою новизною та є дійсно затребуваною практикою.

Таким чином, подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову.

У підсумку, дисертація Рувіна Сергія на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий на засіданні – *завідувач кафедри* теорії та історії держави і права, д.і.н., професор Місінкевич Л. Л. зазначив у підсумку, що дисертація Рувіна С. О. відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій, в тому числі вимогам, передбаченим пунктами пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право у разовій спеціалізованій вченій раді.

За результатами обговорення дисертаційної роботи **Рувіна Сергія Олександровича** на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» присутні вирішили запропонувати

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертаційного дослідження
Рувіна Сергія Олександровича
на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності
правоохоронних органів України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у
галузі знань 08 Право

Актуальність теми. Суспільну мораль, як філософсько-правовий феномен, суспільний інститут та охоронюване законом благо, не варто плутати з поняттям моралі і моральності. Звісно, суспільна мораль не відособлена від понять моральності (як властивості особи чи суспільства) й моралі (як набору ціннісних характеристик). Проте в моралі, коли ми її розглядаємо як концепцію чи доктрину або ж розуміємо її як ціннісну систему певного індивіда, неодмінно концентрується два першопочатки: біологічний (індивідуальний) та соціальний (колективний). І саме друга категорія найбільш наближена до поняття суспільної моралі, яка після своєрідної «опозитивації», коли, певним чином «відфільтрувавшись» правниками й соціологами, ставши опрацьованою правозахисними й іншими неурядовими організаціями, виводиться специфічна формула суспільної моралі – охоронюваного законом блага і своєрідної формули того, що в суспільстві є моральним, а що аморальним, а головне – окреслюється відповідь на запитання про те, як забезпечити захист морального і протидію аморальному.

Суспільна мораль, якщо її розглядати як об'єкт взаємовпливів різних державних інституцій, неминуче розглядається як цілісна система зі сукупністю пов'язаних елементів. Впливаючи на один з елементів конкретних суб'єктів, ми можемо сподіватися настання певних результативних наслідків з боку іншого, або ж наслідок впливу одного зі суб'єктів певним чином позначиться на іншому суб'єкті, що чинить вплив чи планує його чинити стосовно суспільної моралі. Отож, впливаючи на суспільну мораль, розглядаючи її як цілісну монолітну систему, ми неминуче отримуємо зворотний вплив – дію на суб'єкт впливу стану суспільної моралі в її динамічному вимірі. Так ми підійдемо до питання, яке частково висвітлено в одному з розділів нашого дослідження: про мотивацію правоохоронця захищати суспільну мораль, але з погляду не тільки наявності чітко окресленого нормативного підґрунтя, а й з особистісних чинників, таких як професійна самосвідомість й ідеологічна обґрунтованість, готовність захищати суспільну мораль, що ґрунтується на системі природного права, його духу, цінностях та ідеалах.

Принагідно зазначимо, що вплив державних органів в цілому і правоохоронних зокрема варто розглядати як вплив соціокультурної детермінанти, що характеризується набором моральних якостей певного ґатунку і

є таким, що походить з природи суспільства й держави (поряд із культурою, економікою, релігією), а не людини і її біологічної природи (де основними детермінантами постають інстинкти); є таким, що впливає на обидва макрорівні суспільної моралі – ідеологічний та практичний, а також стосується внутрішніх мотиваційних чинників правоохоронної системи, на протигагу зовнішнім (нормативним) факторам.

Почнімо з того, що існує певний визначений, хоч і не позбавлений варіативності, межовий потенціал впливу на суспільну мораль як таку, а також сформований у певному просторово-часовому континуумі моральний автопортрет державної влади і правоохоронних органів. Точки їх кореляції і визначатимуть спроможності кожної зі систем щодо можливостей взаємовпливу. Можна сказати, що є певна формула для провадження успішного впливу однієї системи на іншу, коли йдеться про плановий, а не синергетичний характер, а саме: формулювання чітко визначеного бажаного результату, як акме, до нього потрібно прагнути (до того ж, враховуючи перманенті зміни й динаміку суспільного життя), а вплив не повинен суперечити природі системи, її якостям і провідним детермінантам.

Позаяк правоохоронні органи є тим органом державної влади, компетенція якого найбільш чітко торкається захисту суспільної моралі, то можна припустити, що в цьому випадку саме вони можуть слугувати своєрідним механізмом, за посередництвом якого влада у більш глобальному сенсі може управляти суспільною мораллю як об'єктом, використовуючи правоохоронні органи як керуючу детермінанту. Найбільш логічним у такому ракурсі було б поєднання трьох базових методів впливу: якісного нормативного закріплення постулатів суспільної моралі; формування так званих м'яких точкових зусиль – тактичних прийомів, які стосуються конкретної ситуації, що мають плановий системний характер, тобто характеризуються цілеспрямованістю (реагування правоохоронних органів на конкретне правопорушення у сфері суспільної моралі, їх превенція і профілактика); і, що не менш важливо, формування стійкого й переконливого морального портрету правоохоронця як представника державної влади – захисника суспільної моралі, з високими, суспільно бажаними і затребуваними особистими якостями.

Науково-теоретична база дисертації. Дисертаційне дослідження ґрунтується на працях відомих фахівців з філософії і філософії права, серед яких: О. Балинська, О. Бандура, В. Бачинін, В. Бігун, В. Бліхар, В. Вовк, Т. Гарасимів, О. Грищук, Н. Гураленко, О. Данильян, В. Дудченко, В. Журавський, А. Карась, В. Костицький, С. Максимов, В. Налуцишин, О. Омельчук, М. Панов, С. Рабінович, В. Савенко, Ю. Цуркан-Сайфуліна, С. Сливка, А. Токарська, М. Требін, М. Цимбалюк, І. Шутак, Н. Хамітов та ін. Їхній науковий доробок становить теоретичний скелет вивчення наукової проблеми в дисертаційній роботі та розробки авторського підходу до її розв'язання.

Окрім того, на результати дослідження значний вплив мали й ідеї фахівців із загальної держави і права: С. Гусарева, Р. Калюжного, М. Кельмана, М. Козюбри,

І. Онищука, П. Рабіновича, О. Тихомирова, Ю. Шемшученка та ін. Також проаналізовано й наукові доробки українських та зарубіжних учених, у дослідженнях яких тією чи іншою мірою відображено онтологічний, гносеологічний, антропологічний, аксіологічний і праксеологічний виміри правового захисту суспільної моралі. Це, наприклад, роботи Я. Аронова, В. Бойченка, О. Бухтатого, Є. Курінного, А. Кучука, Ю. Михайлової, В. Ортинського, Л. Сокурянської, О. Стасевська, В. Тація, Н. Хамітова, Г. Яворської та ін.

Беручи до уваги багатоаспектність феномену суспільної моралі, зокрема її філософсько-правовий вимір, доцільно відзначити й ті наукові праці фахівців з інших галузей права та гуманітарних наук, що мали вплив на формування авторської позиції і вирішення поставлених завдань. Наприклад, тут можемо назвати таких авторів, як: Р. Благута, І. Грабовська, Н. Гребінь-Крушельницька, Т. Грицай, О. Дячук, О. Ємець, О. Захарова, М. Іванець, А. Карась, О. Кирбят'єв, А. Кубаєнко, М. Кульченко, В. Москаленко, В. Мосяженко, В. Надурак, В. Нападиста, Н. Новицька, Ю. Пелех, Н. Перепелиця, Т. Петрова, І. Припхан, О. Резнік, В. Середа, О. Сидоренко, В. Скиртач, В. Степаненко, М. Хавронюк та ін.

На підставі вище викладеного можна зробити висновок, що дослідження питання правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України є актуальним, має важливе наукове значення, в тому числі і для юридичної практики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження виконуватиметься відповідно до наукової теми Хмельницького університету управління імені Леоніда Юзькова на 2017–2026 роки «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (державний реєстраційний номер 01178U000103) та згідно з планом науково-дослідної роботи Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в дослідженні філософсько-правових засад правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

Для досягнення мети потрібно вирішити такі *завдання*:

– вказати на теоретико-концептуальні засади розуміння і тлумачення поняття «правовий захист» системи суспільної моралі за допомогою засобового інструментарію системи правоохоронних органів, демаркуючи його зі схожим за сенсовим наповненням терміном «правова охорона»;

– виокремити позитивні аспекти захисту суспільної моралі з-поміж компаративних запозичень, що продемонстрували високі показники ефективності й відбулися за схожих історичних детермінант наближеного часового континууму;

– розкрити зміст оперантних термінів методології дослідження взаємодії систем суспільної моралі і правоохоронних органів – світогляду, методологічної

парадигми, методологічних принципів, підходів, методів і прийомів, – зокрема в аспекті захисту однією досліджуваною системою іншої;

– висвітлити поняття соціальної взаємодії як надважливого чинника, що сприяє захисту системи суспільної моралі засобовим інструментарієм системи правоохоронних органів в аспекті розуміння соціальної взаємодії крізь призму інтеграції, що zarazом постає основою дослідницької методології нашого дослідження;

– розкрити природу інституційного компоненту правового визначення суспільної моралі на основі аналізу її об'єктивної сторони, що виявляє себе у специфічному характері організації суспільної практики й діяльності інститутів, які забезпечують її функціонування;

– довести, що упорядкованість соціального середовища, яка виражається у правосумісності суспільних відносин, визначає особливості правового захисту суспільної моралі;

– визначити місце правоохоронних органів у справі захисту суспільної моралі для упорядкування суспільних відносин задля забезпечення правопорядку й безпеки громадян на засадах розбудови правоохоронної системи;

– роз'яснити специфіку здійснення захисту суспільної моралі правоохоронними органами на засадах активного поєднання примусу й переконання як методів активного впливу на світоглядні основи людини та суспільства;

– розкрити сутність профілактичної компоненти процесу захисту суспільної моралі правоохоронними органами держави;

– проаналізувати можливості гносеологічного підходу, застосувавши його у вивченні правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів, що дасть змогу виділити поняття гносеологічної константи як умови пізнання права й обґрунтувати її особливості через аналіз суб'єкт-об'єктних відносин пізнавального процесу;

– визначити, в який спосіб правоохоронна діяльність відображає довіру як форму суспільного інтересу щодо захисту суспільної моралі, як це вкладається у правове поле і чи можна пояснити діяльність суб'єкта права (правоохоронних органів) щодо пізнання ним права в рамках сучасного українського суспільства, застосовуючи для цього можливості юридичного мислення і законів логіки;

– виокремити пріоритетні напрями діяльності правоохоронних органів щодо захисту ними суспільної моралі в контексті завдань повоєнної розбудови України;

– розкрити зміст поняття моральної саморегуляції суб'єкта права, вказуючи на історичні види форм права, що становлять собою ядро аксіологічної, внутрішньої детермінанти моральної саморегуляції, а також на законодавчі джерела, що є зовнішньою, нормативною складовою цього явища;

– обґрунтувати діалектичну взаємодію суспільної моралі та правоохоронних органів, узагальнюючи рівень їхнього взаємовпливу й підсумовуючи взаємну інтеграцію.

Об'єктом дисертаційного дослідження є сфера суспільних відносин, спричинена правовим захистом суспільної моралі.

Предмет дослідження – правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України.

Методологія дослідження зумовлені об'єктом і предметом дослідження. Наші твердження щодо міждисциплінарності й багатокомпонентності суспільної моралі ілюструються широкою методологічною розгалуженістю і вертикально, і горизонтально. Адже система правоохоронних органів передусім є сукупністю вертикальних (структура) і горизонтальних (власне система, або ж по-іншому – система у вузькому сенсі слова) ланок взаємодії. Це їх суттєво об'єднує з мораллю, що також є, по-перше, злагодженою системою, а по-друге, – суспільним творінням. За допомогою історико-правового методу вивчено історію становлення і функціонування окремих правових інститутів, формування концепту «суспільна мораль» у темпоральних ретроспективних межах (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 3.1, 4.1). Функціональний метод дав змогу розглядати правоохоронний орган як такий, що запобігає правопорушенням, займаючись їх профілактикою, розшуком осіб, що вчинили злочин, охороною громадського порядку й безпеки (ця функція найбільш чітко відображає захист норм суспільної моралі), оперативно-розшуковими заходами й розшуковою і розвідувальною діяльністю, знову ж таки задля захисту суспільної моралі (підрозділ 4.3). Системний підхід уможливив з'ясування внутрішньої і зовнішньої будови, усвідомлення завдань, мети і цілей здійснення правоохоронної діяльності в різних її зрізах (підрозділ 2.2). Системно-структурний спосіб забезпечив структурування й характеристику базових елементів методології, що застосовано задля пізнання процесу взаємовпливів двох систем – суспільної моралі і правоохоронних органів (підрозділ 3.3). Діалектичний підхід забезпечив аналіз усіх наявних концепцій і парадигм, окремих плеяд поглядів на практичну юридичну, а відтак і правоохоронну діяльність (підрозділ 4.1). Аксиологічний та антропологічний підходи дали змогу проаналізувати взаємодію системи суспільної моралі з правоохоронною системою та юридичною сферою загалом (підрозділи 4.1, 4.2). Гносеологічний підхід став основою саме для філософсько-правового дискурсу щодо захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів (підрозділи 3.1–3.3). Феноменологічний підхід уможливив характеристику ключових ознак та особливостей, а також базових параметрів, що висвітлюють феномен діяльності правоохоронних органів, порівнюючи його з іншими, у нашому випадку з феноменом суспільної моралі (підрозділи 4.1, 4.2). Діяльнісний метод забезпечив деталізацію правоохоронної діяльності як такої, поділяючи її на підвиди: правоохоронну і правозахисну, діяльність поліції, прокуратури, органів досудового слідства й дізнання, діяльність таких новостворених органів, як Державне бюро розслідувань та Національне антикорупційне бюро тощо (підрозділ 1.2, розділ 4). Окрім того, під час дослідження були використані й логічні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія) для визначення ознак, критеріїв класифікацій, тенденцій інноваційного

розвитку досліджуваних правових інститутів; соціологічні методи та ін. Теоретичною базою дисертації стануть наукові праці в галузях теорії і філософії права, соціології права, соціальної філософії українських та зарубіжних учених.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що робота є першим в українській науковій літературі комплексним дослідженням, у якому на рівні дисертації доктора філософії концептуалізовано сучасні теоретико-прикладні перспективи філософсько-правових дискурсів щодо правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України. Основні результати роботи, що становлять наукову новизну і практичну значущість, полягають у такому:

уперше:

– розкрито зміст поняття основ теорії комплексного концептуального дослідження правового захисту системи суспільної моралі засобом інструментарієм та заходами системи правоохоронних органів крізь призму інтегративної методології. На підставі порівняльного методу принагідно здійснено спробу провести паралелі між нею й методологією соціальної взаємодії або соціального обміну, що характерно під час вживання заходів захисту системи суспільної моралі системою правоохоронних органів у практичній площині;

– проаналізовано основні напрями визначення суті суспільної моралі у філософсько-правовому вимірі цього феномену, що передбачає загальносуспільне визнання певної стійкої системи правил поведінки особи на засадах критичного осмислення суцього й наявності правового обґрунтування особливостей суспільних взаємовідносин;

– розкрито особливості застосування засобів примусу й переконання в процесі активного впливу правоохоронних органів на суб'єкти суспільних відносин задля захисту суспільної моралі. Відтак з'ясовано, що важливим чинником розуміння особливостей захисту суспільної моралі правоохоронними органами держави є положення, відповідно до якого упорядковуються суспільні відносини для забезпечення правопорядку й безпеки громадян на засадах розбудови правоохоронної системи, суб'єкти якої наділяються повноваженнями застосування легітимного примусу. Загалом, здійснюючи вплив на поведінку особи, примус допускає заперечення її волі. Саме тому актуалізується значення широкого застосування за таких обставин методу переконання, а тому констатується надзвичайна значущість саме цього методу у справі утвердження у свідомості особи високих морально-етичних стандартів;

– у межах правового захисту суспільної моралі виокремлено поняття гносеологічної константи як системного поняття, що об'єднує пізнавальний, моральний та емоційно-чуттєвий компоненти, які спільно детермінують пізнавальну діяльність суб'єкта права і знаходять прояв у різних видах професійної (правоохоронної) діяльності, скерованої на правовий захист суспільної моралі;

– запропоновано трактувати трисдину мету постнекласичної раціональності

у правовому захисті суспільної моралі в межах трансформації українського суспільства через поєднання раціонально-логічних підходів з інтелектуальними й особистісними якостями дослідника та на основі визнання динамічно змінюваної дійсності;

– сформульовано визначення поняття дворівневості системи моральної саморегуляції, зокрема виокремлено підхід, що ґрунтується на компіляції двох взаємопов'язаних та взаємообумовлених детермінант: аксіологічної внутрішньої, яка становить собою ціннісний каркас засад суспільної моралі, що базується на історичних формах права, та нормативної зовнішньої, основаної на чинному міжнародному й вітчизняному законодавстві;

удосконалено:

– методологічний інструментарій дослідження системи суспільної моралі і системи правоохоронних органів, зокрема запропоновано власні авторські визначення кожного елемента методологічного арсеналу – світоглядного кругозору дослідника – як базової властиво персоналізованої категорії, що визначає спрямованість наукової розвідки; методологічної парадигми – як фіксації авторської уваги на тій чи іншій науковій методологічній школі; методологічних принципів – засадничих ідейних постулатів дослідження; методологічних підходів – сукупності методології тієї чи іншої наукової галузі, межі якої визначаються власним науковим стилем і «почерком» дослідника; власне методу як основного способу наукового пізнання, а також методичного прийому – найбільш ситуативно доцільного застосування двох і більше методів чи їхніх елементів;

уявлення про концепт «система» і «системність» як її ознаку. Йдеться про важливість усвідомлення поняття системності під час аналізу макрооб'єктів дослідження взаємодії суспільної моралі і правоохоронних органів. Системний характер цих явищ, що, як правило, характеризує високий і складний рівень розвитку того чи іншого наукового феномену, у цьому випадку дає змогу зробити висновки про розуміння системи як синтезу: структури – горизонтально розташованої групи однопорядкових елементів, що діють на засадах координації і пов'язані між собою, та власне системи (або системи у вузькому сенсі слова) – як вертикально розташованої групи ієрархічно пов'язаних елементів, що діють на засадах субординації і є взаємопов'язаними. Лише враховуючи системний характер суспільної моралі та правоохоронних органів, можемо говорити про їхню наукову цілісність, комплексність, вагу і здатність до інтеграції та взаємовпливів;

– підхід до розуміння суспільної моралі як системи цінностей, що дало змогу визначити ті характеристики суспільної моралі, які сприяють реалізації процесів становлення особистості в рамках конкретно визначеного соціуму, адже в такому разі на основі формування й розвитку ціннісних орієнтацій удосконалюються параметри суб'єктів соціального, що свідчать про поступальний розвиток суспільства;

– розуміння правового захисту суспільної моралі як комплексної проблеми завдяки введенню до неї гносеологічної складової, що дало змогу трактувати

пізнання як духовно-практичну самостійну діяльність;

– розуміння правового захисту суспільної моралі правоохоронними органами на основі визнання соціальної дійсності такою, що динамічно і швидко змінюється і в якій переплітаються багатоманітні явища, випадкові і закономірні зв'язки тощо, а також потреби й інтереси людей – представників різних соціальних груп;

– методика й методологію дидактичної праці з молодими правоохоронцями, зокрема з курсантами, у напрямі, що сприятиме зростанню їхнього професійного самовдосконалення і покращення якості й показників моральної саморегуляції в майбутній професійній діяльності;

набули подальшого розвитку:

– питання про теоретико- і філософсько-правове розмежування понять «правова охорона» і «правовий захист», що неодноразово порушувалися в наукових розвідках, проте досі є доволі дискусійними, а тому потребують подальших розробок і переосмислення з урахуванням динаміки правових реалій, тим більше, коли йдеться про зріз суспільної моралі в контексті взаємозв'язків із правоохоронними органами;

– методологічне обґрунтування пропозиції щодо рецепції окремих норм законодавства країн Балтії, зокрема Латвійської Республіки, у сфері захисту суспільної моралі крізь призму соціальної пропаганди засобами масової інформації, а також заборони певного телевізійного контенту на підставі аналізу проведених соціологічних досліджень;

– дослідження інституційного напрямку визначення суспільної моралі, що дало змогу виявити механізми взаємодії і зв'язків суб'єктів суспільних відносин, оцінювання їхньої поведінки за дотримання формальних і неформальних норм, а також визначення оцінки ефективності соціальних структур (інститутів). Об'єктивна сторона суспільної моралі виявляє себе в характері організації суспільної практики й діяльності інститутів, які забезпечують її функціонування. Це зумовлює формування суспільної моралі як відображення колективної (суспільної) моральності, аналіз чого можна звести до певних положень. Важливим фактором суспільної стабільності є впорядкованість соціального середовища, що проявляється у правосумісності суспільних відносин, що забезпечується і відповідними органами державної влади, і різноманітними громадськими інститутами;

– філософсько-правове обґрунтування методики застосування засобів переконання в захисті суспільної моралі правоохоронними органами, що дало змогу встановити, що такі взаємовідносини між суб'єктами правоохоронної діяльності сприяють успішному засвоєнню стороною, яка перебуває під впливом правоохоронних дій, важливих параметрів суспільної моралі як сукупності значущих правил поведінки особи в суспільстві;

– розуміння соціальної підтримки правоохоронних органів громадянським суспільством через аналіз консолідаційної ролі довіри в суспільних відносинах;

- поняття «правовий захист суспільної моралі», а також такі поняття, як гідність, патріотизм, обов'язок і відповідальність;
- концепції про наявні загрози системі суспільної моралі, що виокремлюються з доктринального і праксеологічного аналізу теорії та практики правового захисту суспільної моралі й мети правової охорони і захисту суспільної моралі.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання висновків та пропозицій дисертації у:

- у науково-дослідній сфері – для подальшого подолання проблемних вимірів філософсько-правового дискурсу правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України;
- у сфері правотворчості – для вдосконалення чинного законодавства України, зокрема що регламентує застосування і реалізацію правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України;
- в освітньому процесі – під час організації освітньої діяльності й викладання навчальних дисциплін правового циклу, а також для підготовки методичних розробок, навчальних посібників, підручників з дисциплін «Філософія права», «Теорія та історія держави і права», «Соціологія права», «Політологія», «Адміністративне право», «Юридична логіка», «Професійна етика юриста».

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею. Сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ті ідеї, які є результатом особистого наукового пошуку і творчого осмислення предмета дослідження, що зазначено в переліку наукових праць.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження були оприлюднені на науково-практичних заходах: Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті» (м. Одеса, 9–10 квітня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток правової системи України в умовах сьогодення» (м. Харків, 30 квітня – 1 травня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку» (м. Запоріжжя, 27–28 серпня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрями розвитку правової системи України» (м. Львів, 28–29 січня 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Держава і право в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (м. Дніпро, 4–5 лютого 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Право як ефективний суспільний регулятор» (м. Львів, 18–19 лютого 2022 р.).

Публікації. Положення і висновки, сформульовані в дисертації, викладено в 14 наукових публікаціях, що висвітлюють основні наукові результати дисертації (1 стаття у науковому періодичному виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science Core Collection та Scopus; 4 статті у виданнях, які

належать до наукових фахових видань України з юридичного напрямку; 6 наукових праць, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації) та 3 наукові публікації, які додатково відображають результати дисертації.

Структура дисертації відповідає предмету, меті, завданням та методології дослідження й дає можливість ґрунтовно розкрити тему. Дисертація складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (213 найменувань на 22 сторінках), 1 додаток. Загальний обсяг дисертації становить 251 сторінку, із них 210 сторінок – основний текст.

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

Статті у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus

1. Blikhar M., Melnychenko B., Pylypyshyn P., Ryzhkova A., Ruvyn S. Economic and legal justification of the methodological approach to the assessment of the state of budget and tax security of Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 2, iss. 43. P. 357–364. <https://doi.org/10.55643/fcapter.2.43.2022.3756>

Особистий внесок здобувача: у контексті вивчення економіко-правових аспектів оцінювання стану бюджетно-податкової безпеки України окреслено нормативно-правове забезпечення безпеки бюджетно-податкової сфери.

Статті у наукових фахових виданнях України:

2. Рувін С. О. Філософсько-правовий вимір суспільної моралі транзитивного суспільства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція*. 2020. № 45. С. 168–171. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.45.35>

3. Рувін С. О. Гносеологічний вимір правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України. *Держава та регіони. Сер. : Право*. 2020. № 4 (70). С. 216–220. <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.4.35>

4. Рувін С. О. Концептуалізація правового захисту суспільної моралі в предметному полі етичного знання. *Юридичний бюлетень*. 2021. Вип. 23. С. 21–26. <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.23.03>

5. Рувін С. О. Світоглядні основи правового захисту суспільної моралі в межах стратегії розвитку національної стійкості. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 659–661. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/153>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Рувін С. О. Правовий захист суспільної моралі в діяльності правоохоронних органів України. *Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, Україна, 9–10 квіт. 2021 р.). Одеса : Причорноморська фундація права, 2021. С. 19–25.

7. Рувін С. О. Ціннісний вимір правового захисту моралі: компаративний підхід. *Розвиток правової системи України в умовах сьогодення* : матер. Міжнар.

наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 квіт. – 1 трав. 2021 р.). Харків : Східноукр. наук. юрид. організація, 2021. С. 11–14.

8. Рувін С. О. Правовий захист суспільної моралі в межах етичного знання. *Сучасні правові системи світу: тенденції та фактори розвитку* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 27–28 серп. 2021 р.). Запоріжжя : Істина, 2021. С. 6–10.

9. Рувін С. О. Суспільна мораль транзитивного суспільства: сучасний філософсько-правовий дискурс. *Пріоритетні напрями розвитку правової системи України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 28–29 січ. 2022 р.). Львів : Центр правничих ініціатив, 2022. С. 17–20.

10. Рувін С. О. Гносеологія правового захисту суспільної моралі в діяльності правоохоронних органів України. *Держава і право в умовах глобалізації: реалії та перспективи* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 4–5 лют. 2022 р.). Дніпро : Правовий світ, 2022. С. 14–17.

11. Рувін С. О. Концептуальність правового захисту суспільної моралі. *Право як ефективний суспільний регулятор* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 18–19 лют. 2022 р.). Львів : Центр правничих ініціатив, 2022. С. 8–12.

**Наукові праці, які додатково відображають
наукові результати дисертації:**

12. Рувін С. О. Імплементация посткласичної раціональності в сучасний дискурс правового захисту суспільної моралі. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. № 2. С. 129–132.

13. Ruvин S. The motivation component of legal protection of social morals in the activities of law enforcement bodies of Ukraine: challenges of global development of society. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*. 2023. Vol. 1(47). P. 102–110. <https://doi.org/10.55643/ser.1.47.2023.483>

14. Ruvин S. Legal protection of public morality – axiology of legal relations and law enforcement activities in Ukraine: a modern comparativist approach. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*. 2023. Vol. 2(48). P. 128–136. <https://doi.org/10.55643/ser.2.48.2023.499>

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Відповідність дисертації науковій спеціальності. Дисертація Рувіна Сергія Олександровича на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» відповідає галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційна робота Рувіна Сергія Олександровича є першим в українській науковій літературі комплексним дослідженням, у якому на рівні дисертації доктора філософії концептуалізовано сучасні теоретико-прикладні перспективи філософсько-правових дискурсів щодо

правового захисту суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України. Водночас дисертації притаманні окремі спірні моменти. Щодо неї може бути висловлено окремі недоліки, які, однак, не впливають на якість розкриття теми роботи та загальну позитивну оцінку.

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Рувіна Сергія Олександровича є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Дисертація Рувіна Сергія Олександровича на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Рувіна Сергія Олександровича на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у галузі знань 08 Право.

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Рувіна Сергія Олександровича на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

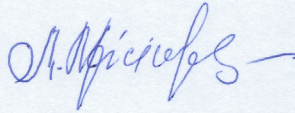
3. Рекомендувати дисертацію Рувіна Сергія Олександровича на тему «Правовий захист суспільної моралі в межах діяльності правоохоронних органів України» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

Професорсько-викладацький склад кафедри теорії та історії держави і права проголосував одноголосно:

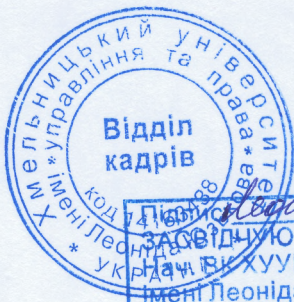
«за» – 7; «проти» – немає; «утримались» – немає.

Головуючий на засіданні:

завідувач кафедри теорії та історії держави і права,
доктор історичних наук, професор

Леонід МІСІНКЕВИЧ

Діючий викладач
ЗАСВІДЧУЮ:
Доктор історичних наук, професор
імені Леоніда Юзькова

